

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakubem Camrdou a JUDr. Viktorem Kučerou v právní věci žalobce: **B. V.**, proti žalované: **Etická komise České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu**, se sídlem Nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2023, č. j. 14 A 133/2023-12,

t a k t o:

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost **se zamítá.**
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**

O d ů v o d n ě n í:

[1] Kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále „městský soud“), kterým byl zamítnut návrh na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Stěžovatel se u městského soudu domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 23. 8. 2023, č. j. 18590/2023-UVCR-24, ve věci jeho žádosti o obnovu pravomocně skončeného řízení vedeného žalovanou, tedy obnovy řízení z něhož vzešlo rozhodnutí ze dne 6. 6. 2017, č. j. 12308/2016-EKO-33. Mimo jiné tvrdí, že mu soudy v původním řízení upřely nárok dle zákona č. 262/2011 Sb. Upozornil, že Vrchní státní zastupitelství v Praze na něj vede spis, který k němu jako signatáři Charty 77 obsahuje tajné materiály, jež se vážou

k metodice Státní bezpečnosti z roku 1982. Požaduje, aby soud tento spis vyžádal. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[3] Městský soud návrhu stěžovatele nevyhověl. Konstatoval, že nelze odhlédnout od povahy sporů, které stěžovatel vede; opětovně vyvolává množství sporů s orgány veřejné správy. V dalších nových žalobách vůbec nereflektuje výsledky případů, o kterých soudy již rozhodly. I tato žaloba, podobně jako zbylá jí předcházející podání, vykazuje znaky seriozity, co do nosného obsahu je téměř identická s dalšími jeho podáními napříč spory, které vedl či vede (nejen) u městského soudu. Obsahuje tvrzení o spáchaných křivdách vůči jeho osobě. Za vše postačuje již šablonovité tvrzení stěžovatele o metodice StB z roku 1982, upření práva signatáře Charty 77 či vedení tajných spisů. Tento leitmotiv se v jeho podáních objevuje dlouhodobě a opakovaně, a to nejen v řízeních vedených u městského soudu, ale také u jiných soudů (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2007, č. j. 4 As 5/2005-109; ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 As 19/2012-15; ze dne 23. 8. 2012, č. j. 9 As 10/2012-38; dále také např. usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2012, sp. zn. I. ÚS 3039/12; usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2014, č. j. 45 A 4/2014-22; a mnoho dalších). V některých obsahově podobných řízeních přitom stěžovatel neplní ani procesní povinnosti – neunes břemeno důkazní ve vztahu k jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 1. 2022, č. j. 8 As 360/2021-24). Městský soud podotkl, že rozhodnutí vzešlé z řízení, jehož obnovu nyní požadoval, již přezkoumal městský soud (rozsudek ze dne 24. 5. 2019, č. j. 9 A 115/2017-113) a následnou kasační stížnost odmítl NSS (usnesení ze dne 13. 11. 2019, č. j. 6 As 192/2019-36).

[4] Městský soud dospěl k závěru, že žaloba neobsahuje žádné relevantní věcné námítky, ani jejich zárodky, které by nad rámec již několikrát posuzovaných žalob stěžovatele vnesly jiný pohled na věc; stěžovatel setrvale odmítá respektovat náhled správních orgánů a soudů na jeho případ. Přitom z judikatury NSS vyplývá, že za určitých okolností lze nepřiznat osvobození od soudních poplatků i případně nemajetného účastníka řízení. O takový případ se může jednat, uplatňuje-li účastník řízení svá práva zjevně svévolným a šikanózním způsobem (srov. rozsudek NSS ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010-91). Soud dovodil, že v posuzovaném případě se jedná o tuto situaci, a to právě s ohledem na výše uvedené a na povahu sporu, žaloby, kasační stížnosti a další neodbytná podání stěžovatele (srov. podobně již rozsudek NSS ze dne 11. 6. 2015, č. j. 10 As 97/2015-15). Stěžovateli soudy z důvodu šikanózního uplatňování práva již také odnímalý jednou přiznané osvobození od soudních poplatků (např. rozsudek NSS ze dne 15. 1. 2015, č. j. 7 As 211/2014-13). Nevyslyšel-li stěžovatel již několikrát opakované závěry správních orgánů a soudů, nelze mu bez dalšího přiznat dobrodiní osvobození od soudních poplatků (obdobně městský soud postupoval v jiném jeho sporu; viz usnesení ze dne 4. 5. 2023, č. j. 14 A 54/2023-10, které v řízení o kasační stížnosti žalobce potvrdil NSS rozsudkem ze dne 12. 7. 2023, č. j. 10 As 164/2023-12).

[5] V kasační stížnosti - argumentačně stěží uchopitelné - stěžovatel požaduje zrušení usnesení městského soudu.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

pokračování

[7] Nejvyšší správní soud po konstatování včasnosti kasační stížnosti, jakož i splnění ostatních podmínek řízení, přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu a z důvodů dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., dospěl přitom k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[8] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda má stěžovatel v řízení o kasační stížnosti povinnost zaplatit soudní poplatek a zda musí být zastoupen advokátem. V usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl rozšířený senát Nejvyššího správního soudu k závěru že „*stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]*“. V nyní projednávaném případě ovšem nebylo napadeným usnesením rozhodováno o návrhu ve věci samé, a stěžovateli proto nevzniká povinnost soudní poplatek zaplatit. Nejvyšší správní soud tedy o žádosti o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval. Závěry rozšířeného senátu učiněné ve vztahu k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát v uvedeném usnesení i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele: „*Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.*“ Stěžovatel tak nemusí být v tomto řízení zastoupen advokátem. Nejvyšší správní soud musel přesto posoudit návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, neboť byť jeho zastoupení advokátem v tomto řízení není obligatorní, je jistě možné.

[9] Podle § 35 odst. 10 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), může předseda senátu navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z citovaného ustanovení vyplývá, že navrhovateli lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[10] Nejvyšší správní soud neshledal splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně práv stěžovatele, neboť po zhodnocení obsahu kasační stížnosti dospěl k závěru, že v projednávané věci není nezbytná potřeba zastoupení stěžovatele prokázána. Kasační stížnost má požadované základní náležitosti, a ačkoliv je argumentace stěžovatele, která má zpochybňovat rozhodnutí městského soudu ve vztahu k otázce neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce irelevantní, je zřejmé, čeho se stěžovatel kasační stížností domáhá: žádosti o osvobození od soudního poplatku a návrhu na ustanovení zástupce mělo být vyhověno. Tuto nikterak komplikovanou otázku může Nejvyšší správní soud na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise plně posoudit a věcně o ní rozhodnout, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

[11] Nejvyšší správní soud setrvale judikuje, že smyslem osvobození od soudních poplatků je především umožnit přístup k soudní ochraně i těm osobám, které nemají dostatek prostředků, aby byla zajištěna účinná ochrana jejich práv. Jak již však Nejvyšší správní soud uvedl například v rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, publ. pod č. 2601/2012 Sb. NSS (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz), „[o]svobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti“. Přestože je účastník řízení nemajetný, takže by bylo zásadně namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků, může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporů, které vede. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 27. 5. 2021, č. j. 1 As 70/2008-74, publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS, uvedl: „*Neosvobození bude za splnění podmínek výjimkou z pravidla, pro kterou musí existovat vážné skutkové důvody, které je soud v rámci odůvodnění svého uvážení povinen přezkoumatelně vyložit, přičemž vždy musí mít na paměti, že základním smyslem a účelem uvedeného ustanovení je zajistit rovný přístup všech osob k soudní ochraně, tj. výkon ústavně zaručeného základního práva.*“ Pokud tedy soud účastníkovi řízení naplňujícímu podmínku nemajetnosti ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. odepré osvobození od soudních poplatků, musí tento svůj postup přesvědčivě odůvodnit. Městský soud podrobně vysvětlil, v jakých okolnostech shledává zneužívající přístup stěžovatele.

[12] Nejvyšší správní soud shledal napadené usnesení městského soudu dostatečně a srozumitelně odůvodněné, závěry městského soudu nikterak nevybočují z mezí zákona ani konstantní judikatury a Nejvyšší správní soud se s nimi ztotožnil. Kasační stížnost neshledal kasační soud důvodnou, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[13] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, příslušelo by mu tedy právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů, z obsahu soudního spisu však plyne, že mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. prosince 2023

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu